

**ALS
ALLES
BRANDT**

**ONZE
OMGANG
MET VUUR**

**ALS
ALLES
BRANDT**
JORDAN THOMAS

VERTAALD DOOR HANS KLOOS

UITGEVERIJ PLUIM
AMSTERDAM/ANTWERPEN

De vertaler ontving voor deze vertaling een projectsubsidie van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Eerste druk, september 2025

© 2025 Jordan Thomas
Riverhead Books
An imprint of Penguin Random House LLC
© 2025 Nederlandse vertaling Hans Kloos

Oorspronkelijke titel *When It All Burns. Fighting Fire in a Transformed World*
Oorspronkelijke uitgever Riverhead Books
Omslagontwerp Loudmouth/Kyle Miller
Typografie binnenwerk Elgraphic
Auteursfoto Sari Blum
Productiebegeleiding Tim Beijer
Drukkerij Wilco, Amersfoort

ISBN 978 94 934 2020 5
NUR 740

www.uitgeverijpluim.nl

Geen enkel deel van dit boek mag worden gebruikt voor het trainen van kunstmatige intelligentie.

*Dit boek is voor de hotshots.
Voor iedereen in de frontlinie van de klimaatcrisis.
En voor Kathy Supple.*

INHOUD

Bericht van de schrijver	9
Inleiding	11
DEEL I: OPLEIDING	17
DEEL II: AANVAL	103
DEEL III: VERWOESTING	183
DEEL IV: ESCALATIE	227
DEEL V: HERSTEL	281
Nawoord	357
Dank	361
Een aantekening over bronnen	365
Noten	367

BERICHT VAN DE SCHRIJVER

Toen ik aan dit boek begon, wilde ik schrijven over klimaatverandering en natuurbranden. Ik besepte echter al snel dat het niet zou kloppen als ik dat deed zonder een overzicht te geven van de historische factoren die het landschap hebben gevormd dat nu wordt ontworicht door klimaatverandering. Die geschiedenis behelst de manieren waarop de inheemse bevolking branden hebben gebruikt – en velen nog steeds gebruiken – om het land vorm te geven. Ze behelst ook de gewelddadige methodes waarmee overheden in de loop der jaren hebben geprobeerd de inheemse bevolking het toepassen van branden te ontzeggen.

Daardoor zat ik als witte onderzoeker en schrijver met een probleem. Een betoog over de huidige megabranden dat de centrale rol van het inheemse branden niet volmondig erkent, gaat door met het uitwissen van de verhalen van inheemse mensen, het bestaan van die mensen zelf en van hedendaagse groeperingen die streven naar culturele zelfbeschikking. Als je een verhaal van de branden wilt vertellen, moet je niet alleen de leefwereld van inheemse mensen erin opnemen, maar die ook in de schijnwerper zetten, en idealiter een stem zijn uit deze diverse gemeenschappen. Maar dat ben ik niet. En buitenstaanders, vaak antropologen van buiten zoals ik, hebben in het verleden verontrustend vaak namens die gemeenschappen inheemse verhalen verteld. Met als gevolg dat de leefwereld van die mensen vaak onderbelicht bleef

en dat soms dominante systemen in stand werden gehouden die inheemse culturele zelfbeschikking beletten.

Tegen die beladen achtergrond wordt het precair om iets te schrijven. Eerlijk gezegd denk ik niet dat er een simpele oplossing is voor dit dilemma van uitwissen versus vertellen. Ik denk ook niet dat die er ooit komt of hoeft te komen. Zoals zo veel dilemma's vraagt ook dit erom dat we het onderkennen, erover nadenken en er aandacht aan geven.

In dit boek heb ik mijn best gedaan om uit inheemse bronnen te putten als ik hun verhalen en huidige ideeën over branden nader probeer te beschrijven. Daarbij gebruik ik primaire bronnen uit de historische literatuur, put ik uit gesprekken die ik heb gevoerd met inheemse brandbeoefenaars en -activisten die proberen de cultuurbranden te laten herleven, en poog ik inheemse onderzoekers op de voorgrond te stellen die in hun werk een kritische blik bieden op de omgang met natuurbranden.

Het eindresultaat is, weet ik wel zeker, verre van volmaakt en ik vraag mijn lezers nederig geduld te betrachten terwijl ik mijn best doe een verhaal te construeren dat klopt en recht doet aan die geschiedenis.

INLEIDING

Op een middag in september 2021 marcheerde mijn hotshotteam een stuk bos van het Sequoia National Forest in terwijl in dat woud een megabrand woedde. In de frisse lucht van de bergen overstemden de geluiden van krakend hout en ruisende dennen onze voetstappen. Sequoia's staken als torens door de rook. Hun kronen sloten zich honderd meter boven ons hoofd aaneen. We liepen tussen stammen met rode gegroefde bast die zo breed waren als een blokhut. Kleine ploegen splitsten zich af van ons twintig man grote team en verspreidden zich langs de bergrug om zich voor te bereiden op de megabrand die op ons af kwam razen.

Mijn eigen groep scheidde zich vlak onder de top af om daar op instructies te wachten. Nadat we al een week lang deze brand hadden bestreden, had ik pijn in mijn knieën, brandende blaren en een hoofd dat zeer deed. Ik was moe. Ik wist dat de andere hotshots er net zo aan toe waren. Ze pruimden tabak en slepen hun gereedschap – allerlei varianten van spades, bijlen en hakken met machonamen: de Schurk, het Varken, de Chingadera. Ik zette mijn kettingzaag neer op de grond, trok mijn handschoenen uit en prikte mijn duim voor de vijfde keer die dag aan de zaagtanden om me ervan te vergewissen dat ze scherp waren. Ik werd ongedurig van dit bos.

De afgelopen twintig jaar leidden deze branden tot gevolgen die zelfs computermodellen niet kunnen voorspellen, tot milieuraam-

pen die wetenschappers zich suf doen piekeren over toepasselijke dystopische benamingen: *firenadoes*, vuurstormen, gigabranden, megabranden. Recent hebben ze die laatste term bedacht om branden te beschrijven die zich op een manier gedragen die slechts een generatie geleden nog onmogelijk was, die tijdens de winter door blijven branden, die 's nachts in alle hevigheid uitslaan en gebieden verwoesten die vroeger onvatbaar waren voor vernietiging door brand, zoals de sequoiabossen van Californië. Sequoia's behoren tot de oudste organismen die er bestaan, met een brandwerende bast van ruim een halve meter dik en een kroon die nog kan herstellen als 90 procent al is verschroeid. Ze hebben branden zelfs nodig om zich te vermenigvuldigen. Het vuur laat de zaadkegels van de sequoia openbarsten waardoor de zaden kunnen ontkiemen. Op dit moment is dezelfde ecologische kracht waarvan ze afhankelijk zijn, ze met uitsterving aan het bedreigen.

Sequoia's zijn monumenten van de oertijd. Hun dood zou niet alleen hun eigen einde betekenen. Als we deze bergrug moesten prijsgeven aan de megabrand, zouden de sequoia's de grootste toortsen op aarde worden met vlammen die hoger reikten dan die van het Vrijheidsbeeld. Na drieduizend jaar te hebben geleefd zouden ze monumenten worden van een aflopend tijdperk, symbolen van een gewelddadige toekomst. Ik had het gevoel dat we door stand te houden op deze bergkam een nieuwe, andere wereld tegenhielden. Terwijl ik op deze stoplijn met as in mijn longen stond te wachten, hoopte ik nog dat het niet te laat was.

Er doemde een gestalte op uit de rook die puffend onze kant op kwam. Ik kwam overeind, bang dat Aoki, de teamleider van de Los Padres Hotshots, ons op onze krent zittend aan zou treffen. Ik ontspande toen ik Jackson herkende.

'Jack!' riep iemand.

'Wat wordt het?' vroeg een ander.

'Mannen,' begroette Jack ons terwijl hij zijn bepakking los-

maakte om op adem te komen. Op zijn gezicht en baard zat een laag van vastgekoekt vuil. 'Al jullie plannen kunnen de vuilnisbak in, jongens. We gaan de hele nacht door.' Er was door de rangen een instructie tot ons gekomen dat we onze lijn die avond in brand zouden steken.

We waren er zes dagen mee bezig geweest om die lijn te maken, van zonsopgang tot zonsondergang, hadden een pad opengehakt door struiken en over heuvels tegen een bergkam op een hoog productiebos in tot aan een oude houtweg. Branden kunnen niet zonder brandstof – grassen, struiken en bomen – en onze lijn vormde een gat in die brandstofvoorraad, een doorlopende barrière van aarde die om de megabrand heen kronkelde. Wanneer de omstandigheden gunstig waren, zouden we de rand in brand zetten. De vlammen die wij ontstaken zouden naar de megabrand trekken en de brandstof op zijn koers opmaken. Dat is de stoplijn, een strook zand die het vuur weghoudt van de wereld.

Maar we hadden slechts een paar uur voordat de megabrand bij ons zou zijn – een paar uur om de lijn af te maken en de bergkam in brand te steken.

'Het voorbranden wordt een zootje,' gaf Jack door. 'We zullen de hele nacht achter vliegvuur aanzitten.'

Ik vroeg of we veiligheidszones hadden, verdedigbare plekken zoals weilanden, waar we het konden overleven als de brand onbeheersbaar werd.

Jack kauwde op zijn snor en hield een slag om de arm. 'Een paar bulldozers zijn aan het proberen er vlak bij de top eentje vrij te maken,' zei hij. 'Maar wij gaan straks omlaag, dus als die brand uit de hand loopt, moeten wij naar onze wagens rennen en wegwezen.'

'Het is drie kwartier rijden om het bos uit te komen,' merkte ik op.

'Ja, hopelijk komen we weg.'

Een portofoon kraakte. Door de ruis klonk een norse stem.

Márlon meldde zich vanaf zijn uitkijkpost. 'De brand lijkt ietsje extremer te zijn geworden,' zei hij. 'Er komen vlammen van haast honderd meter op ons af.'

Aoki's lach klonk door het geroezemoes op de portofoon heen. 'Ooooookee! Laten we de rest van die lijn doortrekken en dan gaan we het aansteken.'

Mijn groep zat bij elkaar tussen de bomen in de rook en radio-stilte. We wisten niet waar Aoki zat of wie hij de opdracht gaf de lijn door te trekken. We graptten vaak dat hij een berggeest was. Lang en zo slank als wilgenteen met zwart haar tot aan zijn middel bewoog hij met de rook mee, verdwijnend en weer tevoorschijn komend tussen de bomen. Aoki was dat seizoen vijftig geworden en werd alom beschouwd als de meest ervaren hotshot van Californië, de staat met naar verluidt de meest bedreven brandweertlieden in de hele wereld.

De megabrand was nu over zijn oprukkende front heen sintels aan het strooien die secundaire brandjes veroorzaakten, vlieg-vuur, als eenheden van een naderend leger die kleine raids uitvoerden. Axel, een bevelvoerder, riep ons naar eentje waar de rook vanaf kwam in het dal onder ons. Als we die groter lieten worden, zou hij de helling op razen over onze lijn heen en het bos achter ons aansteken en ons insluiten in de baan van de naderende megabrand. 'Als de brand achter ons weet te komen,' zei Axel, 'dan kunnen we 't schudden.'

Terwijl we over losse stenen omlaag klauterden volgden we Axels geroep dat ons naar de secundaire brandhaard leidde. Die was inmiddels uitgegroeid tot de grootte van een voetbalveld. We liepen eromheen door de verstikkende rook. In de galmende stilte die volgt op het gieren van een kettingzaag besepte ik dat die stilte een brullen aan het worden was en dat dit brullen van de megabrand kwam. Die was dichtbij.

De donkere ondergroei van het bos begon te gloeien, een trilling die uit de diepten kwam en aanzwol tot het geluid van een

straaljager. De boomtoppen kreunden in de wind die werd veroorzaakt door de kracht van de megabrand.

Op de stoplijn voelde ik zelden adrenaline. Ik ervoer gevaar meer als iets drukkends, een gewicht dat nooit helemaal wegging. Als het gevaar toenam, werd het zwaarder. Terwijl de megabrand door de bomen brulde, had ik mijn kettingzaag neergezet om de zaagtanden bij te vijlen. Nu schudde de zaag in mijn handen.

‘Luister.’ Axel – wilde ogen, woeste grijns – hield zijn hoofd scheef. ‘Hoor je dat? We moeten hier wegwezen.’

Axel ging voor in onze ontsnapping – zwoegende mannen onder een opkomende maan als een soort tegenwicht voor de ondergaande zon. Een portofoon kraakte met een waarschuwing van Aoki dat de stoplijn niet meer veilig was en dat we snel moesten afdalen naar onze wagens. Ik riep naar Axel, een paar hoofdlampen vooruit, dat we een week werk weggooiden. ‘Dat hoort erbij,’ was Axels reactie. ‘Daar wen je wel aan.’ Zijn antwoord riep een hotshotspreuk op: *Als je niet leert alle hoop te laten varen, word je vermalen.*

Onder het lopen wierpen onze hoofdlampen door wolken rook en stof lichtstralen die de bomen om ons heen uitlichtten als zuilen die een andere wereld droegen. Gedwongen om ons terug te trekken had ik het gevoel dat we die wereld in de steek lieten. Vlak voordat we bij onze wagens kwamen hield ik halt om een blik op de megabrand te werpen. Het was een uitdijende kolom van schaduw en licht. Heel even twijfelde ik aan wat ik zag: door een opening tussen de bomen verrees één vlam flakkerend boven de rest.

Alleen een sequoia, een boom die al millennia lang zijn bestaan deelde met het vuur, kon vlammen zo hoog laten opklaaien.